

SZOCIÁLIS ÉS MUNKAÜGYI MINISZTERIUM

SZÖVÖTT TÁRGY-KÉSZÍTŐ
KÖZPONTI SZAKMAI PROGRAMMODUL
KÉSZSÉGFEJLESZTŐ SPECIÁLIS SZAKISKOLAI TANULÓK
SZAKMAI KÉPZÉSÉHEZ
AJÁNLÁS

2009

**Készült a
Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet munkacsoportjában,
gyógypedagógusok és speciális szakiskolai pedagógusok közreműködésével**

Jóváhagyási szám: 18246-5/2009. (10.16.)

1. A KÉPZÉS SZABÁLYOZÁSÁNAK JOGI HÁTTERE

A központi szakmai programmodul

- a közoktatásról szóló többször módosított 1993. évi LXXIX. törvény,
- a szakképzésről szóló többször módosított 1993. évi LXXVI. törvény,
- a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény,
- az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló módosított 2003. évi CXXV. törvény,
- az Új Országos Fogyatékosügyi Programról szóló 10/2006. (II.16.) OGY határozat,

valamint

- a szakképzés megkezdésének és folytatásának feltételeiről, valamint a térségi integrált szakképző központ tanácsadó testületéről szóló 8/2006. (III.23.) OM rendelet,
 - az iskolai rendszerű szakképzésben részt vevő tanulók juttatásairól szóló 4/2002. (II.26.) OM rendelet,
 - a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló többször módosított 243/2003. (XII.17.) Kormány rendelet,
 - a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről, valamint egyes jogszabályok módosításáról szóló 17/2004. (V.20.) OM rendelet és a módosító 1/2006. (VI.29.) OKM rendelet,
 - a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról szóló 2/2005. (III.1.) OM rendelet,
 - a nevelési intézmények működéséről szóló többször módosított 11/1994. (VI.8.) MKM rendelet,
 - a közoktatási intézmények elhelyezésének és kialakításának építészeti-műszaki követelményeiről szóló 19/2002. (V.8.) OM rendelet,
- alapján készült.

1.1 A modul bevezetésének feltételei

Személyi feltételek

Az elméleti és gyakorlati képzést a hatályos közoktatási törvény 17.§, 30.§ és a 127.§-aiban szabályozott feltételekkel rendelkező pedagógus, illetve más szakember végezheti.

A képzés eredményessége érdekében biztosítani szükséges a tanulók sérülés-specifikumából fakadó sajátos képzési igényeinek megfelelően a szakember-ellátottságot az alábbiak szerint:

- szakirányú képesítéssel rendelkező gyógypedagógiai tanár,
- egyéb szakirányú képzettséggel rendelkező szakemberek,
- a pedagógiai munkát segítő gyógypedagógiai asszisztens,
- a fogyatékosokhoz esetlegesen társuló egyéb problémák ellátása érdekében pszichológus, szociális munkás, szakorvos (egyéni szükséglet szerint).

A program eredményes megvalósításához gyógypedagógiai tanári végzettséggel rendelkező pedagógus munkájára van szükség. 4 fő oktatásához 1 tanár az ideális.

A szakoktató eredményes munkájának feltétele, hogy megfelelő szakmai felkészültség mellett rendelkezzen gyógypedagógiai alapismeretekkel (valamint lehetőleg gyakorlattal az értelmileg akadályozott tanulók nevelése-oktatása terén).

Javasolt a Ktv. 1.sz. mellékletének a „Nevelő és oktató munkát közvetlenül segítő alkalmazottak iskolában és kollégiumban” szerint egy fő pedagógiai asszisztens, vagy gyermek- és ifjúsági felügyelő alkalmazása.

A értelmileg akadályozott (közepesúlyos értelmi fogyatékos) tanulók osztály és csoport létszámának kialakításában a hatályos közoktatási- és szakképzési törvény rendelkezése szerint:

- az osztálylétszám 6 – 10 fő
- a szakmai gyakorlati foglalkozáson a csoport létszáma max. 4 fő/oktató.

Tárgyi feltételek

A **szakmai elmélet** oktatását a szakképző intézménynek kell ellátni, a következő feltételek megvalósulásával:

- szaktantermek a komplex szakmai elméleti oktatáshoz;
- osztálytermek az egyéb óratermi elméleti tantárgyak oktatásához.

A **szakmai gyakorlat** oktatásának feltétele:

- **iskolai tanműhely** a szakképző intézményben.
Ennek hiányában a szakképző intézmény más intézményekkel, gazdálkodó szervezetekkel együttműködve – megállapodásban rögzített módon – gondoskodik a gyakorlati oktatás tanműhelyi feltételeiről.
- **külső munkahely**, integrált munkaerő-piaci gyakorlathoz*

A gyakorlati munkatevékenység az iskolai, e célra kialakított gyakorlólhelyen (tanműhelyben) illetve a képzési idő egy részében megfelelő személyi segítők biztosításával (pl. csoportos gyakorlat vagy egyéni munkahelyi gyakorlat program során) **a helyi lehetőségek alapján**, külső gyakorló helyen (gazdálkodó szervezetnél, egyéni vállalkozónál) szervezhető. Iskolai körülmények között a legalapvetőbb ismeretek elsajátítása után a gyakorlati órák (fokozatosan

emelkedő) egy részén hasznos, és javasolt valós helyszínen tölteni. Amennyiben erre szervezési okokból nincs mód, ajánlott egy-egy hetes munkahelyi gyakorlatot iktatni az iskolai foglalkozások közé, ahol valódi helyszínen, konkrét esetek megoldása közben figyelhető meg a fiatal munka végzése, munkához való viszonya.

Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs tanórai foglalkozások esetében a választott tantárgy illetve a foglalkozás jellegének megfelelő feltételek szükségesek.

Szükséges eszközök. Anyagok

A tananyag elsajátításának feltétele a jól felszerelt gyakorlóléhely.

A létszámnak megfelelően felszerelt világos, jól szellőztethető tanműhely szükséges, a tanulók testméretének megfelelő, ergonómiai szempontoknak is megfelelő, kényelmes székekkel, munkaasztalokkal felszerelve.

Kívánatos, hogy megfelelő számú, jó minőségű munkaeszközzel, és amennyiben szükséges balkezeseknek készült eszközökkel legyen a tanműhely felszerelve.

A tanműhely mellett célszerű raktárhelyiséget is kialakítani, ahol a szükséges alapanyagok, késztermékek, és a munkaeszközök javításához szükséges pótalkatrészek tárolása történik, különös tekintettel arra, hogy ezek éghető anyagok, ezért fokozottan tűzbiztos körülményeket igényelnek.

Eszközигény: Szövőkeretek, szövőállványok, szövőszék, tartozékok, vetélő, leverő villa, ollók (szükség szerint balkezes), felvetőfonalak, szövőfonalak, maradék fonalak, varrócérna, kartonok, színes kivágó papírok, zsírkréta készlet, ragasztó, vonalzó, nagyító lencse, tű (eltérő méretben), mérőszalag, műszaki rajzlapok.

Szemléltető eszközök:

- a népi szöttesek készítésével kapcsolatos fotók, albumok,
- textilminta gyűjtemény, fonalgűjtemény,
- oktatótáblák (színkörök, stb.),
- a tananyagban szereplő technikákkal készült tárgyak (az alkotás fázisainak bemutatására),
- szakkönyvek, tankönyvek, szaklapok, diafilmek, DVD, szőnyegfotók.

Audiovizuális eszközök: fényképezőgép, filmfelvevő, diavetítő, diafilmek, diák, DVD lejátszó, DVD-k, magnetofon vagy CD lejátszó CD (pl.:”relaxációs zene”), Játék tér, játék tár DVD hagyományok Háza 2008 (oktatási segédanyag)

Védőruha, munkaruha: Speciális munkaruhára nincs szükség, de a kényelmes, jó szellőzést biztosító ruha kellemesebbé teszi a munkavégzést.

A gyakorlati oktatás dokumentálására ajánlott a Gyakorlati oktatási csoportnapló vezetése. (A.9033-72/A.B.C Tű. Nyomtatvány erre a célra van rendszeresítve)

A tanulószerveződés vagy együttműködési megállapodás alapján végzett gyakorlati képzés tárgyi feltételeit a gazdálkodó szervezet biztosítja, és kijelöl egy kapcsolattartó személyt.

1.2 A tanulók felvételének feltételei

A képzésbe azok a tanulók vehetnek részt, akik a Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság jogerős szakvéleménye alapján értelmileg akadályozottak (középsúlyos értelmi fogyatékosok), a 16. életévüket betöltötték és egészségi állapotukban a képzéssel kapcsolatos egészségügyi kizáró tényező nem áll fenn.

Egészségügyi és munka-alkalmassági vizsgálat ajánlott az esetleges allergén, pszichés stb. tünetek váratlan megjelenésének elkerülésére (különös figyelemmel a por, a textilfestékek, illetve a használt fonalak összetevőire).

2. A MODUL MEGNEVEZÉSE ÉS CÉLJA

2.1 A modul megnevezése

Szövött tárgy-készítő központi szakmai programmodul készségfejlesztő speciális szakiskolai tanulók szakmai képzéséhez.

2.2 A képzés célja

A **Szövött tárgy-készítő szakmai képzés célja**, a fogyatékossgal élő, elsősorban az értelmileg akadályozott (SNI) tanulók részére a szövő tevékenység bemutatása, megtanítása, gyakorlása, a szükséges készségek elsajátítása és önálló ill. részben önálló- alkalmazása.

Az iskolai rendszerű képzés célja összességében a szakmai követelmények teljesítésén túl magában foglalja a *nevelési célokat*: a személyiség formálását, a szocializációs funkciókra való felkészítést is – a szakmával összefüggő társadalmi gyakorlat megismertetésével.

A képzés *pedagógiai és szakmai céljai* értelmileg akadályozottak esetén – az egyéni igényeknek megfelelően – egészségügyi és pedagógiai habilitációs, rehabilitációs célokat is tartalmaznak. Ezen célok megvalósítását a képzés során fejlesztő foglalkozások, szocializációs programok segítik.

A fejlesztés a tanítás-tanulás folyamatában megmutatkozó gyengébb vagy sérült funkciók korrigálására, kompenzálására, felzárkóztatásra, az eszköztudás, a szociális képességek fejlesztésére, az önálló életvezetés megtanulására, a szociális szféra akadályozottságából származó hátrányok csökkentésére irányul.

A felkészítés lehetőséget nyújt arra, hogy a szakmai kompetenciák megszerzésével egyéni képességeik alapján – szegregált, védőmunkahelyen végzett munkán túl – ép emberek között, a nyílt munkaerőpiacon (gazdálkodó szervezetenél, egyéni vállalkozónál) a fiatalok egyéni megsegítéssel felnőttként munkát vállaljanak.

2.3 A résztvevők köre

A programmodul elsősorban a sajátos nevelési igényű (SNI) *értelmileg akadályozott* tanulók iskolai rendszerű szegregált szakmai képzéséhez készült. Azonban felhasználható az értelmileg akadályozott fiatalok integrált szervezési formában történő képzéséhez, valamint a gyengébb képességű tanulásban akadályozott (enyhén értelmi fogyatékos), illetve halmozottan sérült fiatalok munkába állásra felkészítéséhez is.

3. KÖZVETÍTENDŐ ÉRTÉKEK, KÖVETELMÉNYEK

3.1 Közvetítendő értékek

Alkalmazkodó képesség fejlesztése

- Ismerje a területet, ahol tevékenykedik, tudjon tájékozódni a munkaterületen.
- Képes legyen huzamosabb ideig végezni a kijelölt munkát, a szükséges öltözék és eszközök kiválasztásával.
- Tudjon utasításokat végrehajtani.

Egészséges életmódra nevelés

- Törekedni kell a kitartó, folyamatos munkavégzésre, a megfelelő testi fejlettség elérésére. (Fizikai állóképesség)
- Sajátítsa el a fiatal az egészség megóvásához szükséges egészségügyi alapismereteket, az alapvető higiéniai szokásokkal együtt.
- Mindennapi élete és munkája során törekedjen az egészséges és a tiszta, környezetszennyezéstől mentes életmód megjelenítésére, megtanulására és közvetítésére.

Szociális beilleszkedésre nevelés

- A magatartást szabályozó viselkedésformákat kell kialakítani és megszilárdítani.
- Ismerje meg a különböző élethelyzeteket, a fiatal fokozatosan tudjon megfelelni a rá váró (képeségeikhez mért) feladatok elvégzésére.
- Úgy kell megismertetni vele helyzetét, hogy lehetőleg elfogadja azt, és segítséggel képes legyen társaival megfelelően együtt dolgozni. Tudja emberi kapcsolataiban az egyet nem értést kezelni, és kevésbé sérüljön a vitákban. Forduljon bizalommal szűkebb- és tágabb környezetéhez amennyiben segítségre van szüksége.

Érzelmi nevelés

- Szükséges, hogy végzett munkáját szeresse, tevékenysége eredményét képes legyenek magáénak érezni, érzelmileg kötődjön társaihoz, tanáraihoz, nevelőihez, ami a munkavégzés folyamatában nélkülözhetetlen számára.
- Legyen tudatában annak, hogy a szövecs évezredek óta fejlődő alkotó tevékenység, és a magyar népművészetben meglévő értékek közvetítéséhez az ő munkája is hozzájárul.

Eszztétikai érzék fejlesztése

- A szépre és jóra való fogékonyság kialakítása és fejlesztése.
- A népművészeti tárgyak és a népi hagyományok megismerése, a bennük rejlő értékek megismerése (népdalok, néptánc, népi kerámia, szövecs) és megjelenítése munkáiban.
- Segítséggel tegye vonzóvá környezetét, tudjon dolgozni megfelelően előkészített helyszínen és munkaeszközökkel.
- Vegye észre, hogy a rend és tisztaság a szűkebb és tágabb környezetet széppé teszi, és egyben fokozza a munkabiztonságot.

Munkára nevelés

- Kialakítandó a rend igénye, a rend megteremtésének és fenntartásának, valamint megőrzésének képessége.
- A tervezett munkakövetelmények teljesítése valamint a vezetői utasítások figyelembevétele egyaránt fontos legyen számára.

- A társakkal való együttműködés elvárható szinten legyen jelen mindennapi munkavégzésében.

Testi nevelés

- A mindennapi élethez alapvetően nélkülözhetetlen munka- és egészségvédelmi ismeretek, szokások elsajátítása mellett a testi fejlettség és ellenálló képesség kialakítása és fenntartása is cél.
- Fontos, hogy kialakuljanak az egészséges életmódhoz tartozó higiénias szokások, és a fiatal a maga szintjén vigyázzon egészségére. (Lehetőleg kerülje a káros szokások kialakulását, alkohol, dohányzás, mozgásszegény életmód, stb.)

3.2 A szakmai programmodul teljesítésének követelményei

A szakmai programmodul elvégzését követően:

- Legyen képes a tanuló az alapvető munkavédelmi és balesetmegelőző szabályok, és a személyes higiéniaira vonatkozó előírások betartására.
- Ismerje meg a szövött tárgy-készítéshez szükséges alapanyagokat, felhasználási lehetőségeket, segítséggel, illetve aki arra képes, önállóan tudja a szövés műveleteinek sorrendjét, szakaszait (tervezés, felvetés, szövés, csomagolás, tárolás), ismerje és alkalmazza az egyes részfolyamatok mozdulatait, eszközeit, és minél önállóbban végezze a megtanult munkafolyamatokat.
- Becsülje mások munkáját.
- Ismerje és tartsa be az elemi udvariassági-, munka- és balesetvédelmi szabályokat, és azt megfelelően alkalmazza is munkája során.

A fiatalban tanulmányai során kialakulnak a társas együttélés alapvető szokásai, ismeretei, megfelelő önkiszolgálási szintje, ami lehetővé teszi számára a viszonylagos önállóságot.

Az ismert hely és személyek megnyugtató háttérrel jelentenek számára, lassan megismerve a tágabb környezetet is, ahol biztonsággal mozoghat, és bővülő ismeretei nyomán megnő a „kinti” (iskolán kívüli) világ iránti érdeklődése.

Az intézményben folyó több éves fejlesztő munka során kellő mélységben és alaposítással kell kialakítani a fiatal munkához szükséges képességeit, valamint biztosítani kell az egyéni korrekciót is. (Tanár irányításával jól begyakorolt rutinnal végzett tevékenységet kell gyakorolni, ami a későbbiekben a biztonságosan végzett munkát segíti.)

Az értelmileg akadályozott tanulók a nyílt munkaerő-piaci beilleszkedése érdekében az iskola szakmai programjába a helyi igényeknek megfelelően beépíthető a **Munkahelyi Gyakorlat Program** teljes egészében, vagy részben. A program segíti a tanulók számára elsajátítani a munkavállalóvá váláshoz szükséges ismereteket és magatartásformát.

A munkahelyi gyakorlatba való bevonás feltételei:

- egyfajta minimális kommunikációs képesség, mely elvárható a felnőtt munkavállalók között,
- munkatársi kapcsolatok: alá - fölérendelési viszony ismerete,
- kritika elfogadása,
- alapvető közlekedési ismeretek, közlekedési kultúra,
- tájékozottság a helyi közlekedésben (munkahely megközelítése, a munkahelyen belüli helyszínek megközelítése),
- munkahelyi szabályok, elvárások betartásának képessége,
- alapvető munkahelyi viselkedéskultúra,

- munkafegyelem, önfegyelem,
- kellő motiváció.

A **Szövött tárgy-készítő** szakmai felkészítés mellett, azt kiegészítve, (amennyiben a körülmények megfelelőek) a tanulók eredményesen tanulhatják a háztartásban szükséges, későbbi felnőtt életüket segítő ismereteket (pl.: **Háztartástan, Számítógépes ismeretek,** stb.).

4. A KÉPZÉS STRUKTURÁJA - A SZAKMAI PROGRAMMODUL SZERKEZETE

4.1 A képzési idő

A modul teljes tananyagtartalmának feldolgozására javasolt idő két tanév, a két szakképzési évfolyam.

Évfolyamok száma: 1/11. évfolyam
 2/12. évfolyam

4.2 A képzés tartalma

A Szövött tárgy-készítő képzés elméleti és gyakorlati képzésből áll. Az iskolai rendszerű oktatásban a szakmai oktatás kiegészül a közismereti tantárgyak oktatásával.

Közismereti tantárgyak:

- Osztályfőnöki óra
- Anyanyelv és kommunikáció
- Számolási és mérési gyakorlatok
- Társadalmi ismeretek
- Életvitel és egészséges életmódra nevelés
- Testnevelés és sporttevékenység

Kötelező szakmai tantárgyak:

- Komplex szövött tárgy-készítő szakmai elméleti alapismeretek (anyag- és eszközismeret, tervezés, gazdasági számítás, népművészeti ismeret, esztétika, néprajz, munka-, környezet- és balesetvédelem, elsősegélynyújtás).
- Szakmai alapgyakorlatok (iskolai tanműhelyben) (anyag- és eszközismeret, szakmai ismeretek, tervezés, gazdasági számítás, szövési technikák, munka-, környezet- és balesetvédelem, csomagolás, tárolás).
- Szakmai gyakorlat (integrált munkahelyi gyakorlat)*

Szabadon választható kötelező szakmai tantárgyak:

- Nyári összefüggő szakmai gyakorlat
- Az önálló életvitel támogatását célzó helyi szakmai program
- Az iskola szakképzési célú helyi szakmai programja
- Munkába állást segítő alapismeretek és gyakorlatok c. tantárgyi program

Kötelező egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozások

Megjegyzés: * az egyéni igények és a helyi lehetőségek függvényében

4.3 A szakmai programmodul beillesztése a képzésbe

A képzési idő alatt a program alapvető gyakorlati és a feltétlenül szükséges elméleti ismereteket nyújtja a szövött tárgy-készítő munkákról, heti 4x4+3 óra. (a)

Munkába állásra, életkezdésre felkészítő évfolyamok óraszám naponta 5 illetve 6 óra, heti 27,5 óra (Ktv.52§.5.)

Kötelező egészségügyi és pedagógiai rehabilitációs óraszám 15 % (Ktv. 52§. 6.)

A készségfejlesztő szakiskola működésére, a tanulók jogállására a Munkaerő-piaci Alapból történő támogatásra tekintettel csak akkor vonatkoznak a speciális szakiskolák rendelkezései, ha a tanítási év átlagában legalább heti (a szakképzésre vonatkozó rendelkezés szerint!) 15 óra gyakorlati képzésben vesznek részt a tanulók. (Ktv. 27§. 11.)

Amennyiben egyedi, szervezési okokból a szakképzési órakeretet a Szövött tárgy-készítő szakmai modul oktatására fordított idő nem éri el, a fennmaradó óraszámokban lehetőség van más, az önálló életkezdésre felkészítő program keretében a háztartásban, a csomagolás, illetve, a helyi sajátosságoknak megfelelő modul oktatására is (takarítás, információs eszközök használata stb.).

Az elméleti és gyakorlati órák javasolt aránya: 20 – 80 %.

4.4 A képzés időterve (A modul tartalmának elsajátítására javasolt időkeret)

A szakmai programmodul elsajátítására javasolt heti időkeret

A tantárgyak (tananyagegységek) megnevezése	1/11. évfolyam	2/12. évfolyam
	óra/hét	óra/hét
Közismereti tantárgyak	6	6
1. Anyanyelv és kommunikáció x	1	1
2. Számolás és mérési gyakorlatok x	1	1
3. Társadalmi ismeretek x	1	1
4. Életvitel és egészséges életmódra nevelés x	1	1
5. Testnevelés - sporttevékenység x	2	2
Kötelező szakmai tananyagegységek (tantárgyak)	21	21
6. Szakmai elmélet (tetszés szerinti modul)h		
a.		
b.	1	1
c.	2	2
7. Szakmai komplex elmélet. Anyagismeret, eszközismeret, stb.		
a. változat	5	5
b.	2	2
c.	1	1
8. Szakmai gyakorlat. (tetszés szerinti modul) h.		
a.		
b.	4	4
c.	8	8
9. Szakmai gyakorlat – Szövött tárgy-készítés		
a. változat	16	16
b. változat	12	12
c. változat	8	8
Összesen: kötött tantervi óraszám	27	27
Szabadon tervezhető órák		
Egészségügyi és pedagógiai rehabilitációs órakeret (<i>logopédia, tánc-drámajáték, ábrázolás, ének-zene, az önálló életvitel támogatását célzó iskolai helyi szakmai program; munkába állást segítő alapismeretek és gyakorlatok</i>)	(4,5)	(4,5)
Egyéni fejlesztés órakerete (<i>korrekció, képességfejlesztés, információs eszközök-, irodatechnikai eszközök használata stb.</i>)	(1,5)	(1,5)
Összes óraszám	33	33

x: Tematikáját a központilag kiadott kerettanterv tartalmazza, amelyhez néhány témát javasolunk a modul sikeres elsajátításához.

Rehabilitációs foglalkozásokra felhasználható órakeret 15% (4 óra/hét)

Egyéni fejlesztésre felhasználható órakeret 5% (1,5 óra/hét)

Helyi igények szerinti modulok feldolgozására felhasználható órakeret

a – b – c változat tetszés szerint a helyi lehetőségek figyelembe vételével választható

A modul (a. változat) tartalmának elsajátítására javasolt éves időkeret

Tantárgy	Ajánlott óraszámok			
	<i>heti</i>	1. szakképzési évfolyam	2. szakképzési évfolyam	Összesen évi óraszám
Közismereti képzés tantárgyai	6	216	216	432
Komplex szakmai elmélet	5	180	180	360
Szakmai gyakorlat	16	576	576	1152
Összesen:	27	972	972	1944
Egyéni fejlesztés	1,5	54	54	108
Egészségügyi és pedagógiai rehabilitációs	4,5	162	162	324
Összesen:	33	1188	1188	2376

Megjegyzések az iskolai rendszerű képzés tervezéséhez

Iskolai rendszerű oktatás során a gyakorlati témák oktatása a közoktatási törvény létszámhatárookra vonatkozó melléklete szerint értelmileg akadályozott tanulók esetében szegregált oktatás során maximálisan 4 fős; tanulásban akadályozott tanulók esetében maximálisan 6 fős csoportlétszámnak megfelelően történhet. Integrált oktatásszervezési formában ideálisan 1-2 értelmileg akadályozott, max. 2-3 tanulásban akadályozott tanuló részvételével alakítható a csoport létszáma.

A készségfejlesztő szakiskola működésére, a tanulók jogállására a Munkaerő-piaci Alapból történő támogatásra tekintettel csak akkor vonatkoznak a speciális szakiskolák rendelkezései, ha a tanítási év átlagában legalább heti (a szakképzésre vonatkozó rendelkezés szerint!) 15 óra gyakorlati képzésben vesznek részt a tanulók. (Ktv. 27§. 11.)

Amennyiben egyedi, szervezési okokból a szakképzési órakeretet a modul oktatására fordított idő nem éri el, a fennmaradó óraszámokban lehetőség van más, az önálló életkezdésre felkészítő program keretében a helyi sajátosságoknak megfelelő modul oktatására is (csomagolás, információs eszközök használata stb.).

5. A TANANYAG TÉMAKÖREI

5.1. A programmodul tartalmának témakörei, témakörönként javasolt óraszámok

(Elméleti és gyakorlati órák összesen – a tanulók sajátosságai miatt az elméleti oktatás is, amennyiben erre lehetőség van a gyakorlatba ágyazottan, a feladat végzése közben zajlik.)

Témakörök							
sor- szám	megnevezés	Évfolyamonkénti ajánlott óraszámok					
		1/11.évfolyam			2/12.évfolyam		
		a.	b.	c.	a.	b.	c.
1.	Anyagismeret, csomagolás, tárolás	70	50	20	50	40	20
2.	Szakmai ismeret, eszköz- és munkavédelem	30	30	20	30	30	20
3.	Tervezés. Gazdasági számítások.	100	60	40	120	40	20
4.	Népművészeti alapismeretek	30	30	20	-	-	-
5.	Esztétika, néprajz	-	-	-	40	30	20
6.	Szakmai gyakorlat, szövési technikák, szövés technológiai folyamata	380	300	200	320	270	180
7.	Ismétlés, rendszerezés, felkészülés a vizsgára	38	34	24	48	38	28
Óraszám összesen (elméleti és gyakorlati)		684	504	324	608	448	288

(Elméleti és gyakorlati órák összesen – a tanulók sajátosságai miatt az elméleti oktatás is, amennyiben erre lehetőség van a gyakorlatba ágyazottan, a feladat végzése közben zajlik.)

Témakörök							
sor- szám	megnevezés	Évfolyamonkénti ajánlott óraszámok					
		1/11.évfolyam			2/12.évfolyam		
		a.	b.	c.	a.	b.	c.
1.	Anyagismeret, csomagolás, tárolás	80	50	20	50	40	20
2.	Szakmai ismeret, eszköz- és munkavédelem	40	30	20	30	30	20
3.	Tervezés. Gazdasági számítások.	100	60	40	120	40	20
4.	Népművészeti alapismeretek	40	30	20	-	-	-
5.	Esztétika, néprajz	-	-	-	50	30	20
6.	Szakmai gyakorlat, szövési technikák, szövés technológiai folyamata	433	300	200	422	320	210
7.	Ismétlés, rendszerezés, felkészülés a vizsgára	63	34	24	84	44	34
Óraszám összesen (elméleti és gyakorlati)		756	504	324	756	504	324

5.2 Javaslat a témák tananyagának feldolgozásához

1. témakör

Anyagismeret, csomagolás, tárolás*

1/11. évfolyam

- Szálas anyagok csoportosítása / Fonalgyűjtemény tanulmányozása. / - Természetes szálas anyagok (növényi-, állati eredetű), az alapanyagok megvédése a károsítóktól. – Mesterséges szálas anyagok / Tulajdonságai, felhasználási módok.

- Kereskedelmi forgalomban lévő fonalak megismerése (motring, gombolyag, gombolyítás)
- Festő eljárások/ Természetes eredetű fonalak kikészítési eljárásai, színezése. / Festőnövények gyűjtése. / Sárgítás pongyola-pitypanggal. / Sárgítás hagymahéjjal. / Barnítás diófalevéllal. / Csoportosítás, rendezés. / Környezetvédelem szempontjainak érvényesítése.

Elvárt teljesítmény:

- Tudjon megfigyelni, összehasonlítani, csoportosítani. (pl.: csoportosítsa az anyagokat, tulajdonságai, ill. eredet szerint).
- Ismerje a természetes szálas anyagokat.
- Ismerje az állati és növényi eredetű fonalak tulajdonságait.
- Tudja a motringot a gombolyagtól megkülönböztetni.
- Tudjon gombolyítani.
- Ismerje az alapvető festőnövényeket, és néhány festési eljárást.
- Tudjon természetes eredetű fonalakot segítséggel festeni (pl. sárgítás).

2/12. évfolyam

- Szálas anyagok tulajdonsága és csoportosítása (ismétlés). / Fonal nagyüzemi előállításának megtekintése (tanulmányi séta). / Szálas anyagok felismerése égetési próbával az eddig tanultak alapján. / Elemi szál hosszúságának vizsgálata nagyítóval.
- Alapanyag és késztermék tárolása különös tekintettel a kártevőkre (moly, rágcsálók, gomba), megelőzés, védekezés.
- Az elkészült termékek adjusztálása (bemutatásra, kiállításra, árusításra való felkészítése).
- Szakszerű csomagolás / A termék felcímkézése (az anyag összetétele, tisztításának módja, méretei, esetleg készítőjének neve, a készítés helye, stb.)

Elvárt teljesítmény:

- Ismerje a természetes szálas anyagokat.
- Ismerje fel a fonalakat: - gyapjú, - pamut, - kender, - műszál.
- A szövött tárgyakat ízlésesen, szépen tudja becsomagolni.
- Tájékozódjon a termékhez kapcsolódó információk (címkék) alapján.

2.témakör

Szakmai ismeret. Eszköz- és munkavédelem*

1/11. évfolyam

- Szövással kapcsolatos alapfogalmak
- Szövés előkészítése / A szövés előkészítő műveleteinek bemutatása: láncfonal, vetülékfonal, vetelőfa, szövőkeret (közepes, váltós) /A felvetés technikája, „a felvetőfonal” felvetés segítséggel.
- Tervkészítés: megfelelő mintaelem kiválasztása: egyszerűbb csíkminták, sorminták lemérése papírra, megfelelő két színnel való kiszínezése.
- Anyagkiválasztás: szín, mennyiség, minőség szerint.
- Szövés eszközei./ szövőkeret, szövőszék. /A szövőkeret részei: hengerek, nyüstfa, fémvetelő pálca, talp, tartókeret./ Szövéshez használt kézi eszközök (vetelők, leverő villa).
- Az eszközök rendeltetésszerű használata, tárolása, karbantartása./szálkamentesség, védelem a nedvességtől, a leverő villa fogainak ellenőrzése.

- Munkaeszközök (munkahelyek) biztonságos távolságának fontossága. / Elsősegélynyújtási ismeretek. / Mentőláda használata.
- Munkavédelem: Tűzveszélyes anyagok és eszközök miatt a nyílt láng használata a munkahelyen és a raktárakban is szigorúan tilos!

Elvárt teljesítmény:

- Ismerje meg a szövéshez szükséges eszközöket.
- Tudja a funkciónak megfelelő anyagokat kiválasztani.
- Ismerje a szövés egyszerű alapfogalmait.
- Ismerje az eszközök helyes tárolásának és karbantartásának egyszerűbb módját.
- Legyenek elsősegélynyújtási ismeretei.

2/12. évfolyam

- Munkavédelem: Tűzveszélyes anyagok és eszközök miatt a nyílt láng használata a munkahelyen és a raktárakban is szigorúan tilos!
- Munkaeszközök helyes használata és karbantartása. / Ellenőrzés munkakezdés előtt. / Az eszközök helyes tárolásának módja.

Elvárt teljesítmény:

- Tartsa be a tűzvédelmi előírásokat!
- A munkaeszközöket rendszeresen tartsa karban, és tárolja az utasítás szerint.

3. témakör

Tervezés. Gazdasági számítások*

1/11. évfolyam

- Színek / színek csoportosítása: - alapszínek, - kevert színek. / Színskála, színkontraszt. / Színkör készítése papírragasztással / Színkontraszt készítése festéssel. / Színek tónusai: - hideg színek, - meleg színek.
- A színek hangulati szerepe, térhatása. / Kompozíció készítése hideg színekkel, majd meleg színekkel. / Terítő tervezése meleg színekkel (papírvágás, ragasztás). Terítő tervezése hideg színekkel (festéssel).
- A munkadarabok megtervezése a szükséges anyagszükséglet kiszámításával.

Elvárt teljesítmény:

- Tudja a színeket csoportosítani alap- és kevert színek szerint.
- Ismerje a színek tónusait.
- Tudjon kevert színeket előállítani festéssel (narancs – zöld – lila – barna).
- Tudjon terítőt tervezni: - meleg színekkel, - hideg színekkel (papírmunka).

2/12. évfolyam

- A munkadarabok megtervezése az előzetes utasításnak megfelelően. / Méretek, arányok (mérőszalag helyes használata)
- Gazdasági számítások / Anyagszükséglet kiszámítása (10 cm leszövése után lemérni x a kívánt hosszúság az anyagszükséglet, stb.). / A felhasznált anyag értéke és súlya (kész munka lemérése, hulladék súly). / Munkaóra feljegyzésének fontossága. / Kalkuláció készítése (ár megállapítása).
- Ritmusok. / Csíkritmus: - folyamatos, - zárt.
- Szimmetrikus kompozíciók tervezése (- páros csíkritmus, - páratlan csíkritmus). /

Kompozíció belüli arányok.

- Térkitöltés.
- Mintaelemek alkalmazása.

Elvárt teljesítmény:

- Tudjon a mérőszalagot, és a mérleget használni.
- Segítséggel végezzen egyszerűbb gazdaságossági számítást.
- Tudjon páros csíkrítmusban és páratlan csíkrítmusban tervezni.

4. témakör

Népművészeti alapismeretek*

1/11. évfolyam

- „Népszokások” / Népszokások néhány jellemző területének megismerése (népi játékok, népviselet, népdalok).
- Népi kismesterségek / Szakmai látogatás kiállításokon, múzeumokban, szövőműhelyben. / Népi faragóművészet, bőrmunka, hímzés, csipkeverés, mézesbábosság, hímes tojás festés.
- Fonás (a fonás ősi eszközei, a fonás tárgyi eszközei: szövés, nemezelés).
- Népművészeti alapismeretek / Helyhez (tollfosztó, fonó, lakodalom) és időhöz (húsvéti, farsangi, karácsonyi) kötődő népszokások tartalma és külsőségei.

Elvárt teljesítmény:

- Ismerje egyes népszokások jellemzőit (tartalmát, külsőségeit).
- Ismerjen néhány kismesterség jellemzőjét, eszközeit, anyagait, és az elkészült munkadarabokat.
- Ismerje meg a fonás régi eszközeit, az alkalmazott eljárásokat, a fonáshoz kapcsolódó hagyományokat (Élet a fonóban).

5. témakör

Eszttika. Néprajz *

2/12. évfolyam

- Szakmai látogatások múzeumokban, tájházakban, kiállításokon, textilüzletben, népművészeti boltban. / Művészet és mesterség – díszítés és hagyomány. / Ünnepekhez kapcsolódó tárgykultúra. / Egyéni ízlés vállalása, szép, nem szép indoklása.
- Történeti áttekintés. / A fonás története. Eszközeinek fejlődése. / A szövés története. Eszközeinek fejlődése. / A megszótt anyagok felhasználási területei (ruházat, lakástextil, díszítő funkció, lakáskultúra).
- Nemezelés a Kárpát-medencében. / tárgykészítés nemezelési technikával (labda, terítő)
- Népi szövés a Kárpát-medencében. / „Szöttes gyűjtemény” összeállítása a népcsoportokra jellemző díszítő elemek megismerése. / Szöttesek karaktere. / Motívumok elemzése. / Székely festékes szőnyegek. / Moldvai csángó-, széki-, palóc-, sárközi-, mezőszéki-, kalotaszéki-, sokác mintakincs (szöttesek).
- Hagományőrzés jelentősége.

Elvárt teljesítmény:

- Ismerje a fonás és szövés rövid történetét.
- Ismerje fel az ősi eszközöket, azok kortörténeti jelentőségét.
- Ismerje a nemezeléshez szükséges anyagokat, technikát, ezzel tudjon kisebb

- tárgyat készíteni.
- Ismerje fel a székely festékes szőnyegeket és motívumait.
- Ismerje a mintaelemeket: virág, hal, grádics, fésűfog.
- Ismerje fel a tájegységekre jellemző szőttéseket, helyezze el a térképen a származási helynek megfelelően.

6. témakör

Szakmai gyakorlat. Szövési technikák. Szövés technológiai folyamata*

1/11. évfolyam

- Fonás műveletei és eszközei. / A fonás előkészítése, elrendezése. / Fonás 2, 3 szállal. Sodrás. / Körmönfonás. / Kötélsodrás. / Zsinórkészítés szarvacskával, macskafarokfán.
- Kézi szövés. / Vetülék nélküli szövés. / Szövés egyszerű eszközökkel (szövés széklábán, szádfán, karmantyún).
- Szövés előkészítő műveletei. / A felvetés és a csomózási technikák gyakorlása (láncfonal, vetülékfonal tulajdonságai. Kettős csomó, halászcsonló, takácscsomó megismerése.)
- Szövés vakkereten / Szövés helyes elkezdése, előszövés. / Egyenletes, spontán szövés, tömörítés, feszítés, váltás kis keretben. / Szövés alapkötése. / Vetülék felületű szövés.
- Geometriai minták kialakítása különböző kötésmódokkal. / Kötésmódok: -likatos (torontáli), egy szálon forduló, két szál közti (svéd). / **Szövési technikák elsajátítása: ablakos technika, svéd szövés, szumák szövés.** / Tervkészítés (szakmai rajz).
- **Terítő – Futó** szövése. / Terítő szövése vászonkötéssel. / Szövés befejezésének megismerése. / Befejező műveletek (kikészítés, mosás, vasalás, eldolgozás, összedolgozás)
- **Tarisznya** szövése. / Szövés kapuvonal helyes tartásával. / Szövés 2 színnel, 2 vetélővel. / Szélek párhuzamos és egyenletes tartása. / Szélek eldolgozása, összevarrása. / **Zsinór** készítése. Zsinórkészítés eldolgozása, fonással, összevarrás. / Felvető befejezése: makramé, fonás, sodrás.
- **Befejező műveletek:** kikészítés, mosás, vasalás, eldolgozás, összedolgozás.

Elvárt teljesítmény:

- Tudjon két szállal sodorni, három szállal fonni, két szállal körmönfonni (**hajpánt**), hét szállal körmönfonni (**öv**).
- Tudjon zsinórt készíteni szarvacskával, szádfán szalagot szöni, karmantyúbabát készíteni.
- Ismerje a láncfonalat és a vetülékfonalat.
- Ismerje a szövés eszközeit.
- Tudja az egyenletes spontán szövést váltós kis keretben.
- Tudja a széleket helyesen eldolgozni.
- Tudjon terítőt szöni spontán szövással, terítőt levágni, eldolgozni.
- Tudjon egyszerű csíkos ritmusú tarisznyát szöni, egyedi tervezéssel, szöni és mintázni kétszínű fonállal, két vetélő bottal, tarisznyát összevarrni, körmönfonással (két szál) zsinórt készíteni.

2/12. évfolyam

- **Párna szövése** adott terv szerint / Lánc és vetülékfonalak előkészítése, kiválasztása, felvetés segítséggel. / Szövés, szélek eldolgozása, szövés levágása, eldolgozása csomózással. / Szövött anyag oldalainak összevarrása. / Párna kitömése, eldolgozása.
- **Szőnyegszövés** egyszerű csíkmintával. / Szükséges fonalmennyiség kiszámítása. /

Színek meghatározása, mintaterv. / Szövés (előszövés, vetelő helyes használata, kötésmódok megbeszélése. / Csíkritmusok: egyenletes, páros, hármas csoportos ritmusok (egyenletes szövés, szélek párhuzamos és egyenletes tartása), eldolgozása, befejezése, szőnyeg levágása, eldolgozása, tisztázása.

- **Szövési technikák elsajátítása: Falikárpit szövése kilim. Szedetttes technika (kétoldalas, egyoldalas). Fogazásos technika (farkasfogazás).**
- Alkalmazható **díszítőelemek: a pont, a vonal, a hullámvonal, a négyzet, a háromszög, a sakktábla minta, a hatszög és nyolcszög, a nap, a csillag, a szív, a létra (fog).**
- **A ritmus (főmotívum, mellékmotívumok, térkitöltő ornamentika): - egyenletes ritmus, - páros ritmus, - hármas ritmus, - csoportos ritmus, - váltakozó ritmus.**

Elvárt teljesítmény:

- Tudja a szövés előkészítő műveleteinek helyes sorrendjét.
- Tudjon megadott terv szerint párnát szőni: „Csíkos szövés” – likatos, - egy szálon forduló.
- Legyen képes a szükséges anyagot kiválasztani szín, mennyiség, minőség szerint.
- Ismerje a kötésmódokat.
- Ismerje a szövési technikákat.
- Ismerje a díszítőelemeket, azok megfelelő alkalmazását.
- Ismerje a ritmus szerepét.
- Készítsen szőnyeget egyszerű csíkmintával.

7. témakör

Ismétlés, rendszerezés, felkészülés a vizsgára

1/11. évfolyam

- A tanévben készített munkadarabok megvizsgálása (apróbb és nagyobb) hibák megtalálása után az esetleges javítás módjának megkeresése, javítás segítségével, törekvés a hiba elkerülésére a későbbiekben.
- A tanult népművészeti ismeretek rendszerezése, mintakincs felismerése ábrán, fényképeken és munkadarabokon.
- Balesetvédelmi, munkavédelmi és elsősegély nyújtási ismeretek összefoglalása.

Elvárt teljesítmény:

- Vizsgálja kritikusan a saját, és társai által készített munkadarabokat.
- Vegye észre a hibákat, és az egyszerűbbeket segítséggel javítsa ki.

2/12. évfolyam

- A tanévben készített munkadarabok megvizsgálása (apróbb és nagyobb) hibák megtalálása után az esetleges javítás egyre önállóbban.
- A tanult néprajzi ismeretek rendszerezése, a házi ipar fejlődésének történeti áttekintése a kapcsolódó eszközök felismerésével, megnevezésével.
- Balesetvédelmi, munkavédelmi és elsősegély nyújtási ismeretek gyakorlati alkalmazása egyre nagyobb önállósággal.
- Vizsgaremek elkészítése

Elvárt teljesítmény:

- Vizsgálja kritikusan a saját, és társai által készített munkadarabokat.
- Vegye észre a hibákat, és azt javítsa ki.

A programodul oktatása során - a fokozatosság szem előtt tartásával – lehetőleg minden területtel, munkaeszközzel, munkafolyamattal ismerkedjen meg a tanuló, ez biztosítja a későbbi rugalmas és zökkenőmentes munkavégzést.

*** A korábbi tanulmányok során megszerzett tudás felelevenítése és rendszerezése minden esetben megelőzi az új ismeretek közlését.**

5.3 Javaslát a közismereti tantárgyak tananyagának feldolgozásához

Az új ismeretek tanulása minden esetben a tanultak ismétlésére, rendszerezésére épül, azt fejleszti, bővíti.

Az alábbiak nem tekinthetők teljes körű tematikáknak, arra szolgálnak, hogy az intézményben használt helyi tantervet kiegészítve célzottan segítse a modul elsajátítását.

Közismereti tantárgy	Témakörök	Megjegyzés – módszertani ajánlás
<p>Anyanyelv és kommunikáció</p> <p>1óra/hét 36 óra/év</p>	<p>Beszédfejlesztés Szókincsbővítés a modulban szükséges fogalmakkal. Igazodjon el a mindennapi kommunikációs helyzetekben. Tudjon adott szóval mondatot alkotni. Tudjon kérdést feltenni.</p> <p>Írás írás gyakorlása, vonalvezetési gyakorlatok, írás-készség fejlesztése. Személyes adatok, aláírás, rövid önéletrajz írása kézzel, esetleg számítógépen.</p> <p>Olvasás Szavak, rövid mondatok olvasása, értelmezése. Tárgykép, szöveg egyeztetése. Képaláírások olvasása.</p> <p>Értő olvasás Rövid mondatok, információk</p>	<p>A beszéd fejlesztése minden tevékenység végzése közben feladat. A tanár folyamatosan kísérje beszéddel a végzett munkát, és a tanuló is lehetőség szerint közölje szóban is hogy mit, és miért cselekszik. A szituációs játékok is támogatják a beszéd fejlődését. Az anyanyelvi tanóra legyen élményszerű, ami emlékezetes és mintát ad a tanulónak.</p> <p>Az önálló írás a tanulók többségének gondot jelent, de a lehetőséget keresni kell a készségek fejlesztésére.</p> <p>Az olvasási gyakorlatokat célszerű a modullal kapcsolatos témakörökben végezni. A biztos munkavégzés egyik feltétele az egyszerű szövegek elolvasása, értelmezése (pl.: sütemény receptjének elolvasása, megértése).</p> <p>A modullal kapcsolatos feliratok,</p>

	<p>értelmezése. Piktogramok, egyszerű jelek, táblák (pl. közlekedési táblák) értelmezése. Feliratok, megnevezések elolvasása, értése.</p>	<p>megnevezések, jelzések ismerete, egyszerűbb tájékoztatók (nyitva tartás, hírek, tv műsor stb.) elolvasása, megértése. Egyszerűbb írásbeli feladatok, utasítások megértése (pl. munkabeosztás stb.)</p>
<p>Követelmények 12. évfolyam végére:</p>	<p>Tudjon az adott szóval (segítséggel) mondatot alkotni, kérdésre válaszolni. Egyéni képességeinek és adottságainak megfelelően ismerje fel a betűket, rövid szavakat, mondatot olvasson el és értelmezzen. Ismerje a mindennapi életben legfontosabb szimbolikus jelzéseket, piktogramokat és legyen képes utasításaik szerint cselekedni. (Veszélyt jelző feliratok, információkat adó jelzések stb.)</p>	
<p>Számolás és mérési gyakorlatok</p> <p>1 óra/hét 36 óra/év</p>	<p>Számolási gyakorlatok Tapasztalatok a mennyiségekről és azok egymáshoz való viszonyáról. - Mennyiségek felismerése, összehasonlítása, viszonyítások. Sorszámok biztos ismerete, számlálás, a szükséges értékek lejegyzése.</p> <p>Tárgyak formai tulajdonságai, térbeli viszonyok Különböző. mértani formák felismerése, megnevezése. Tájékozódás egyre tágabb környezetben (síkban, térben)</p> <p>Pénzkezelési gyakorlatok A pénznemek felismerése, megnevezése, Vásárlóértéke (nagyságrend) értékek viszonyítása.</p> <p>Mérések Mérőeszközök használata A mérések gyakorlása, összetartozó mértékegységek, összehasonlítása. Becslések. (különös tekintettel a súly- és hosszúság mérésekre)</p> <p>Időbeli tájékozódás Tájékozódás a naptárban. Évszakok, hónapok, a hét napjai. Az óra ismerete. Sütési idő. Munkaidő, pihenőidő.</p>	<p>Változatos feladatok a gyakorláshoz, feladatlapok megoldása kis segítséggel ill. önállóan. A pótlások gyakorlása jól előkészíti majd a munkát. Pl. Hány csík van a tarisznyán, melyik egyenlő szélesek? Egészítsd ki a sort, hogy 12 legyen belőle stb.</p> <p>Tárgyak tulajdonságainak felismerése, megnevezése. A térbeli viszonyok, irányok folyamatos ismétlése, gyakorlása.</p> <p>Valódi pénz használata javasolt a feladatmegoldásokhoz. Szituációs gyakorlatok, vásárlás prospektusok segítségével.</p> <p>A majdani munkához szükséges mértékegységek (mennyiségek) becslése, megnevezése. Pl.: 12 cm-es a piros csík, 26 cm-es a fekete. ? dkg. Piros- és fekete fonal szükséges a tarisznya elkészítéséhez, stb.</p> <p>Születési idő, napi dátum, keltezés, szavatossági idő leolvasása, akkor</p>

	Munkabeosztás. (-tól, -ig használata)	fogyasztható-e? meddig használható stb. Tészta pihentetési ideje, stb. Munkaidő beosztása, pontos munkakezdés, stb.)
Követelmények 12. évfolyam végére:	Legyenek alapvető tapasztalatai a mennyiségekről és azok egymáshoz való viszonyáról. Legyenek elemi tapasztalatai a tárgyak kiterjedéséről, térbeli elhelyezkedéséről. Legyen képes alapfokon ismerni a pénz értékét és azt fizetőeszközként segítséggel felhasználni, árjegyzékről tájékozódni. Alapfokon tájékozódjon az idő fogalomkörében és az óra használatában.	
Társadalmi ismeretek 1 óra/hét 36 óra/év	<p>Hivatalos ügyintézés Közintézmények, funkciójuk, közhasznú létesítmények és azok használata.</p> <p>Munkahelyi ügyintézés Munkaviszonnal kapcsolatos teendők munkaügyi fogalmak. Munkafegyelmi kérdések.</p> <p>Az adó és a közpénzek A fizetésből mit vonnak le, miért? Mi a közpénzek szerepe? Az egészségügyi intézmények igénybevételének feltételei, az eü. intézmények működése.</p> <p>Jogok és kötelességek A társadalom működésének eszközrendszere, funkciója (rendőrség, bíróság, büntetés-végrehajtás,) A törvényesség betartása, segítség kérése. Törvények, szabályok.</p> <p>Alapvető társadalmi együttélési szabályok, illem, udvariasság.</p>	<p>Tanulmányi séta az intézmények megismerésére. Helyzetgyakorlatok.</p> <p>A munkavállalással kapcsolatos ismeretek és a fogalmak tisztázása. Önéletrajz szóban - írásban</p> <p>A témával kapcsolatos ismeretek, fogalmak tisztázása. Szövegek értelmezése. Intézménylátogatás. Fontos tudnivalók az eü. szolgáltatásainak igénybe vétele.</p> <p>A témakörhöz kapcsolódó fogalmak tisztázása. Intézménylátogatás, élmények megbeszélése, szituációs gyakorlatok.</p> <p>Udvariassági szabályok gyakorlása közlekedés közben (ülőhely átadása,) sorban állás ügyintézéskor, orvosi váróteremben, bankban stb.</p>
Követelmények 12. évfolyam végére:	<p>Irányítás mellett legyen képes használni a közszolgáltató és közintézményeket.</p> <p>Igazodjon el a legfontosabb társadalmi szabályokban, értelmi szintjének megfelelően ismerje legalapvetőbb törvényes jogait és a legfontosabb törvényi szabályokat, ismerje a törvények megszegésének lehetséges következményeit.</p> <p>Értelmi képességeihez mérten ismerje meg a közlekedés legfontosabb</p>	

	<p>szabályait, kiemelten a saját élete és testi épsége szempontjából legfontosabb szabályokat. Tanuljon meg segítséget kérni, érdekeit megvédeni.</p>	
<p>Életvitel és egészséges életmódra nevelés</p> <p>1 óra/hét 36 óra/év</p>	<p><i>Egészséges életmód</i> Az egészséges életmód fogalma. Az egészséges táplálkozás, az étkezés kultúrája. Az ember és környezete, lakáskultúra, tisztaság, rendezettség. A személyi higiénia, a serdülő- és felnőttkor higiéniai problémái. Káros szenvedélyek.</p> <p><i>Párkapcsolatok</i> A kultúrált magatartás szabályai a fiúk és a lányok barátságában. Barátság – szerelem – szexualitás. Kapcsolatteremtés. Ismerkedés, illemszabályok. A család, a család funkciója. Élettársi, házassági viszony, az együttéléssel kapcsolatos fogalmak.</p> <p><i>Aktuális témák:</i> Közösségi, közéleti aktivitás. Ünnepek, a kapcsolódó szokások. A felmerülő napi problémák, kirívó esetek megbeszélése, állásfoglalás, a saját vélemény megfogalmazása.</p>	<p>A helyes napirend fontossága, mozgásigény, szabadidő kultúrált eltöltése, Egészséges táplálkozás, tápanyagok, mennyiségi és időbeli korlátok, (pl. este ne egyen zsíros, nehéz ételeket, ne egyen sok édességet stb.) Tágabb- és szűkebb környezet tisztaságának fontossága. Testápolás, szépségápolás, ápolts, divatos megjelenés módja. A káros szenvedélyek kialakulásának megakadályozása, (alkohol, dohányzás, kábítószer)</p> <p>Esetmegbeszélés, közösen látott rövid filmek megbeszélése, élmények elmondása, vélemény elmondása. Szituációs gyakorlatok.</p> <p>Terhesség, gyermekvállalás, védekezés - fogamzásgátlás, nemi úton terjedő betegségek (kezelése)</p> <p>Állami- egyházi- és személyes ünnepek. A kapcsolódó szokások, ételek, öltözködés stb. Kritika, önkritika megfogalmazása, (helyzetgyakorlatok, közös színház- és mozi látogatás, élmények megfogalmazása)</p>
<p>Követelmények 12. évfolyam végére:</p>	<p>Tudjon célokat megfogalmazni, igyekezzon ezt elérni. Ismerje az egészséges életmód legfontosabb feltételeit. Legyen képes önmagát a lehető legkisebb segítséggel ellátni. Figyelje testének, szervezetének változásait. Párkapcsolataiban az elvárható normák szerint viselkedjen, ismerje a szükséges egészségügyi szabályokat. Legyen képes elkerülni a helyzetét kihasználni próbáló rossz szándékú emberek zaklatását. Kerülje a káros élvezeti cikkek és drogok fogyasztását.</p>	

	<p>Ismerje az ünnepek jelentőségét, a szokásokat. Legyen képes közvetlen környezetében személyes ünnepeken örömet szerezni. Legyen képes munkájának, cselekedeteinek értékelésére, fogadja el a kritikát, próbáljon viselkedésében változtatni, ha szükséges.</p>	
<p>Testnevelés és sporttevékenység</p> <p>2 óra/hét 72 óra/év</p>	<p>Gimnasztika, rendgyakorlatok Mozgássorok rendszeres végzése, zenére, ritmusra.</p> <p>Kondicionáló gyakorlatok, erősítő gyakorlatok A munkavégzéshez szükséges állóképesség fokozása.</p> <p>Sport tevékenység A helyi viszonyoknak megfelelően, rendszeresen végzett mozgás.</p>	<p>Az egészséges életmód kialakulását segítő könnyű, mozgások végzése közösen. Munkavégzés közben, pihentető, lazító feladatok.</p> <p>Minden izomcsoportot megmozgató, erősítő mozgások, kondicionáló gépek, eszközök segítségével. Tartásjavítás.</p> <p>Ajánlott területek az úszás, kerékpározás és a kül. labdajátékok a lehetőségek szerint. Amennyiben megoldható kirándulások, túrázás is ajánlott.</p>
<p>Követelmények 12. évfolyam végére:</p>	<p>Törekedjen az utasításnak megfelelő gyakorlatok pontos végrehajtására. Javuljon mozgáskoordinációja, állóképessége, testtartása. Játékokban, sportban igyekezzen megtartani a megtanult szabályokat. Vegyen részt szívesen minden olyan mozgásban, ami nem kontraindikált számára. Alakuljon ki a szabadidő értelmes eltöltéséhez, egészségmegőrzéséhez szükséges sporttevékenységek, mozgások iránti igénye.</p>	

5.4 Gyakorlati oktatás

- *Külső munkahelyi gyakorlat:*

Az integrált munkahelyi gyakorlat kevésbé elterjedt képzési forma ma még Magyarországon. Noha a többségi szakképzés számára is példaértékű az ún. duális szakképzési modell, melynek értelmében a szakiskolai tanulók gyakorlati képzésüket valamely külsős gazdálkodó szervezetnél töltik, ez ma még csak kevés helyen valósul meg. A fogyatékos tanulók képzésében e forma még inkább kívánatos, hiszen ez egyben munkatapasztalat-szerzési lehetőséget is jelent a tanulók számára. Ennek során nemcsak a szakmai, hanem az állás sikeres megtartásához elengedhetetlenül szükséges általános munkavállalói kompetenciák megszerzésének lehetőségét is biztosítja ez a fajta gyakorlati képzés.

Ezért ajánljuk, hogy a képzők térségükben keressenek olyan potenciális munkaadókat, akik fogadják a tanulókat a képzés ideje alatt. Ez a képzési forma a munkahelyi gyakorlatot biztosítók számára is előnyös: a munkaadót nem terheli semmilyen kötelezettség a Szakképzési törvényben megállapított tanulói juttatásokon felül, és a Képző pedagógiaileg képzett kísérőt biztosít a 2-3 fős tanulócsoporthoz mellé. Ugyanakkor a tanulók valóságos körülmények, követelmények között sajátíthatják el a szakmai alapfogásokat úgy, hogy a

munkavállalás teljes felelősségével még nem kell megbirkózniuk. Célszerű a gyakorlat helyszínét úgy kiválasztani, hogy a tanulóknak legyen módjuk közlekedési eszköz használatára is. A munka közben célszerű más munkavállalói ismereteket is elsajátíttatni a tanulókkal. (pl. jelenléti ív használatát, munkahelyi alá-fölrendeltség, munkatársi viszonyok, munkahelyi ügyintézés, munkavállalói kötelezettségek és jogok, munkaidő pontos betartása stb.)

Célszerű a képzés időtartamára együttműködési szerződést kötni, amelyben a tanulói juttatások (munkaruha, étkezés, stb.), az oktatás munkarendje, a kapcsolattartás módja stb. szabályozásra kerülhetnek.

A külső gyakorlati oktatás ajánlott heti óraszám minimum heti 6 óra, melyből kettőt az utazással és előkészületekkel kapcsolatos tevékenységre lehet fordítani, hiszen ezek is tudatosan tervezett részei a képzésnek (l. munkavállalói kompetenciák elsajátítását segítő szociális képzési modul).

- *Iskolai szakmai gyakorlat:*

A külső munkahelyi gyakorlati képzésnek ki kell egészülnie alapozó iskolai gyakorlattal, amelynek során a tanulók kontrollált körülmények között, lépésről-lépésre lebontva ismerkedhetnek meg a technológiai sorrenddel, az eszközök, használatával, stb. Az iskolai gyakorlat ajánlott óraszám heti 6 tanóra.

(Iskolai tanműhely hiányában a szakképző intézmény más intézményekkel, gazdálkodó szervezetekkel együttműködve – megállapodásban rögzített módon – gondoskodik a gyakorlati oktatás tanműhelyi feltételeiről.)

5.5 Munkavállalást segítő szociális modul

Az értelmi akadályozott emberek képessége a munkaerőpiac folyton változó igényeihez való alkalmazkodása korlátozott. Számukra speciális képzésre van szükségük ahhoz, hogy elsajátítsák az aktuálisan elfogadott szociális (társas közegben való) viselkedést, kellő rugalmassággal rendelkezzenek a változó elvárások elfogadására, és hogy ezeknek megfelelően viselkedjenek.

A munka kulcsfontosságú tényező e tekintetben, mert képessé teszi az egyént gazdasági szükségletei kielégítésére, személyközi kapcsolatai fejlesztésére és egy egészséges énkép kialakítására.

A munkavállalást segítő szociális oktatási program, amely – elsősorban a munkahelyi – társas viselkedés szabályait dolgozza fel komplex módon tananyagában. E képzési anyag önálló egységként, illetve szakképzési modulprogramok kiegészítő tananyagaként is elsajátítható.

A program fő célkitűzése, hogy az értelmileg sérült emberek számára olyan kompetenciák elsajátítását biztosítsa, melyek birtokában integrált munkahelyen dolgozhatnak.

Ezek a képességek azt a célt szolgálják, hogy segítsék az egyént:

- szolgáltatásokban és lehetőségekben való részvételét egy adott ország egyenjogú állampolgáraként és/vagy a társadalmi környezet tagjaként;
- alkalmazkodását az adott társadalmi környezet szabályaihoz és értékeihez;
- szerepeltvárásoknak való megfelelést;
- kommunikációs készségeinek fejlesztését;
- a másokkal való kapcsolathoz szükséges készségek elsajátítását;
- a társadalmi és a személyes autonómia kialakítását és fejlesztését.

Ezek az alapvető képességek szükségesek ahhoz, hogy az értelmileg sérült emberek és közösségük elfogadott, egyenrangú tagjaiként élhessenek, dolgozhassanak, és részt

vehessenek a közösségi életben. E kompetenciáknak az egyén életének minden területén szerepük van.

A program elsajátítását követően a résztvevők legyenek képesek:

- megérteni a munka jelentőségét a felnőtt életvitelben, a társadalmi szerepvállalás fontosságát, („fontos vagyok”);
- önállóan közlekedni a munkahelyre;
- pontosan megérkezni a munkába;
- a munkaruha, védőruha helyes használatára;
- a munkatársak üdvözlésére, a munkatársi hierarchia elfogadására;
- az utasítások, szabályok betartására;
- tájékozódni a jelzések alapján;
- a munkahelyi rend fenntartására, a technológiai sorrend követésére;
- biztonságos és fegyelmezett munkavégzésre;
- együttműködésre a munkatársakkal;
- a bírálat, kritika elfogadására;
- önálló munkavégzésre, szükség esetén segítség kérésére;
- a (minőségi) elvárásoknak való megfelelni tudásra;
- megfelelő tempójú, hatékony munkavégzésre;
- az eszközök, gépek biztonságos használatára;
- figyelmes és pontos munkavégzésre;
- a munkaterület és –környezet tisztán tartására;
- udvarias, barátságos viselkedést tanúsítani;
- a magántulajdon tiszteletben tartására;
- betegség, akadályoztatás esetén a megfelelő intézkedések megtételére;
- adminisztrációs, regisztrációs köteleességek ellátására;
- a munka, a pénz értékének megértésére, pénzkezelésre;
- a munkavállalói jogok és köteleességek ismeretére, alkalmazására.

A képzés során a rendszeres munkavégzés váljék a résztvevők belső igényévé.

5.6 Szabadon választható programok

A szabadon választható kötelező szakmai tantárgyak tartalma kiegészítheti a kötelező szakmai tantárgyak tananyagtartalmát. A kiegészítést a szakmai program tartalmazza.

A szabadon választható kötelező tantárgyak sorába beletartozik az iskola és a környezet sajátosságainak figyelembevételével készített helyi program.

A nem kötelező tanórai foglalkozások a tanulók érdeklődése és igénye szerint szervezhetők. E törvényileg biztosított (helyileg változó) óraszám keretén belül tervezhető a felzárkóztatás, tehetséggondozás, speciális és kiegészítő ismeretek elsajátítását szolgáló foglalkoztatás.

A szabadon tervezhető óraszámok a szabadon választható szakmai tantárgyak óraszámait jelölik.

5.7 Javaslat a rehabilitációs foglalkozásokra és egyéni korrekcióra, képességfejlesztésre fordítható órakeret felhasználására. Heti 4+1,5 óra (144+44 óra/év)

A fenti célra fordítható órakeret a helyi lehetőségeknek megfelelően, változatosan használható nagyon hasznos idő.

Ebben a keretben van lehetőség az egyéni foglalkozásokra (pl. logopédia) ill. kiscsoportos foglalkozásokra, ahol a tanuló egyéni képességeinek megfelelő fejlesztésekben részesül.

Amennyiben a tárgyi- és személyi feltétel biztosított hasznos a számítástechnika oktatása, gyakorlása.

Ajánlott a drámajáték keretén belül a szituációs játékok, helyzetgyakorlatok végzése, fejlesztő játékok tanulása, ezeken az alkalmakon fejlődik a közösségi norma, társas kapcsolatok erősítése, szabálykövetés, betartása.

6. MÓDSZERTANI AJÁNLÁSOK

6.1 A képzés jellemzői

- A képzés *gyakorlatorientált*, differenciált, személyiségközpontú; (tantárgyszerkezet, tananyagtartalom, tananyag feldolgozásának módja);
- A képzés *fejlesztő jellegű*, ami a tanórai foglalkozások, kiegészítő programok során valamennyi képző és az igény szerint közreműködő egyéb szakemberek folyamatos, együttes munkája eredményeként érvényesül (habilitáció, munkába állásra, önálló életvitelre felkészítés);
- *Speciális pedagógiai, módszertani eljárások alkalmazása.*

A szakmai modul kidolgozása a munkáltatói elvárások figyelembe vétele mellett történt, de maximálisan szem előtt tartva **képzés célcsoportjának sajátosságait**. Ezért a szakmai modul az alábbiakból indul ki:

- A résztvevők a képzés megkezdésekor nem ugyanazokkal az alapkészségekkel, vagy gyakorlati és alapvető szociális készségekkel rendelkeznek. Ez utóbbiak fejlesztése - különösen e célcsoport esetében – a képzés meghatározó részét jelenti. A gyakorlati képzésnek ezek megerősítését is szolgálnia kell, még akkor is, ha ezen készségek külön képzési modul tárgyát képezik. A képzés struktúrája nyitott. Ez lehetőséget ad arra, hogy igény esetén a tanulók egy már folyamatban lévő képzési programba is bekapcsolódhassanak.
- Az értelmileg akadályozott tanulók esetén az a tény, hogy valaki részt vesz egy képzésen, valójában még nem jelenti azt, hogy teljes odaadással végzi azt. A részvétel esetenként egyfajta „próbálkozást” is jelenthet mind a tanuló, mind az oktató részéről, mert nem biztos, hogy a tanuló lehetőségeinek és érdeklődésének ez a szakmai képzés a legmegfelelőbb.
- A munkaerőpiacra való belépés lehető leghatékonyabb elősegítése érdekében fontos szem előtt tartani a személyre szabott megközelítés szükségességének általános érvényességét. Ez az alapvető tanulási elv abból indul ki, hogy a minden olyan előfeltételt biztosítani kell, amely szükséges a tanulónak az elvégzendő munkára való felkészítéséhez. Az egyik ilyen előfeltétel az, hogy az értelmi akadályozottság mértékétől függően a képzésnek a gyakorlati elemeken túlmenően a szociális készségek folyamatos megerősítését is magában kell foglalnia, és ehhez a képzés során megfelelő körülményeket kell biztosítani a résztvevő személyére szabott megközelítés kialakításához.

A képzés elindításánál fontos bizonyos speciális képzési feltételek megléte. A képzés eredményessége ebben a közegben megköveteli a *képzők* megfelelő gyógypedagógiai felkészültségét, alapvető speciális pedagógiai és módszertani ismeretek meglétét. A képzők iránti elvárások a szakmai, speciális pedagógiai felkészültségük mellett, derűs, empatikus személyiség, az átlagosnál nagyobb teherbíró képesség és a folyamatos team-munkában való együttműködési képesség.

6.2 Módszertani javaslatok

- A tanév megkezdésekor történjék meg a fiatalok felmérése (P.A.C. 2 vagy más, a képességek, részképességek felmérésére szolgáló módszerrel). Az egyéni képességek ismerete nagyban segíti, hogy az egyéni fejlettségi szint alapján ütemezhessék a tananyag elsajátítását.

- A speciális szakképzés célja az, hogy a tanuló magabiztosan mozogjon a munkára kijelölt terepen, megismerje az ott lévő eszközöket, berendezési tárgyakat, helyi viszonyokat és azokat a tevékenységeket, amiket majd végezni fog.
- A napi, illetve heti munkabeosztás úgy készüljön, hogy minden tanulónak legyen lehetősége minden munkafolyamatot megtanulni, és a gyakorlatban rutinszerűen végezni.
- A munkafolyamat bemutatása után a tanuló önállóan dolgozzon, a tanár kísérelje figyelemmel és javítsa, koordinálja a munkát.
- A munkakörben adódó minden tevékenységet meg kell tanulni, és el kell tudni végezni.
- A biztos tudás feltétele a mindig egyező és egyértelmű feladat és követelmény.
- Tudatosítsuk a fiatalban, hogy a segítségkérés és a feladatok ellenőrzése természetes, ne féljen jelezni gondjait.
- Ha elég időt és lehetőséget adunk a gyakorlásra kialakulnak és rögződnek a munkavégzés szabályai, a nyugodt, fegyelmezett munkavégzés segít a balesetek megelőzésében.
- Egy-egy nagyobb témakör befejezése után térjünk vissza a korábban tanultakhoz és ismételjük a „régén” tanultakat. Figyeljük meg, hogy könnyebben birkóznak-e meg a már tudott feladatokkal, van-e felejtés, mit kell aktuálisan gyakorolni.
- A szakmai elméleti- és a közismereti tárgyak tanítása során mindig a gyakorlati munkával összefüggésben, elsősorban a gyakorlati munkához és a hétköznapi teendőkhöz kapcsolódó ismereteket kapjon elsősorban a tanuló. Tapasztalat szerint a gyakorlathoz nem kapcsolódó elméleti ismereteket kis mértékben hasznosítja.
- A „tanult” esztétikai ismeretek a lakáskultúra, a harmóniára törekvés, a színek környezetre gyakorolt hatása egyéni megfigyeléseken keresztül, a tapasztalatok és a „rácsodálkozások” során élményszerűen építse a fiatalok személyiségét.
- A rendszeres munkába álláshoz való felkészülés, felkészítés érdekében a helyi igényeknek megfelelően a Munkahelyi Gyakorlat program és a Munkavállalói ismeretek és gyakorlatok körébe tartozó ismeretekkel bővüljön a modul.
- A tanuló teljesítményének értékelése folyamatosan történjen. Hasznos, ha a végzett munkafolyamat elvégzésének szintje, a végzett munka színvonala írásban is megjelenik. Erre egyik eszköz lehet a „teljesítmény tábla”, ez különösen akkor javasolt, ha több felnőttel van a fiatalnak munkakapcsolata, így nem csak az érintett fiatal kísérheti figyelemmel a rögzített feladat-megoldási szintet, de az együtt dolgozó is látja, hogy milyen teljesítményt várhat el a vele dolgozó fiattaltól. Hasznos, ha ilyen esetekben ezt is mód van rögzíteni, az esetleges negatívumokkal, pozitívumokkal.

Munkafolyamat	1. A-.B.	2.B.C.	3.D.E	4.F.G.
Mérési feladat, mérőszalag használata (tárgyak megmérése, az eredmény leolvasása cm-ben)	09. 27. az eszközt jól kezeli, pontos.	09.15 figyelni kell a munkájára, mert nem biztos a számfelismerése.	09.18. nagyon lassan dolgozik. 09.27. már gyorsabban dolgozik.	09.21. megbízhatóan dolgozik.
Felvetés kis kereten.	10.03. már majdnem önálló, keveset kell segíteni.	10.25. nagyon alapos, megbízható.	10.17. még segítségre szorul.	10.21. még hiányos a szükséges eszközök

	11.30. önálló, megbízható.			biztos kiválasztása is!
Körmönfonás. Hajpánt készítése.	11.12. gyorsan, megbízhatóan dolgozik, de irányítást igényel.	11.14. A kezdésnél segítséget igényel, de utána önállóan dolgozik.	11.02. Egyéni elképzelését kis segítséggel valósítja meg.	11.07. bizonytalan, sok segítséggel dolgozik.
Párna szövése.	11.14. A munkafolyamatokat önállóan végzi, az összevarrásnál segíteni kell.	11.06. lassan, de precízen dolgozik	11.20. nem egyenletes a szálak meghúzása, az oldalak nem párhuzamosak.	11.17. állandó irányítás mellett jól dolgozik.
Szövés széleinek eldolgozása	11.25. Ügyesen dolgozik.	11.08. irányítás mellett is hibázik, ezt még gyakorolnia kell.	11.23. .	12.03. Felületesen dolgozik. Többet kell gyakorolnia.

7. A KÉPZÉSI EREDMÉNYESSÉG (MINŐSÉG) BIZTOSÍTÁSÁNAK FELTÉTELEI

- A szakképzés során folyamatosan szükség van az oktatás megfelelő (eredményes) és hasznos folyamatának ellenőrzésére.
- Az iskola egyik partnere ebben a szülő, aki megfogalmazza igényét és elvárásait az iskolával szemben. Ez az igény minden esetben a realitáson alapuljon, hiszen a megvalósulás egyik legfontosabb eleme a reális célkitűzés. A szülők együttműködése a tanulók jó teljesítményének nagy fokban feltétele is. Ennek érdekében törekedjen az oktatási intézmény és a pedagógus a harmonikus szülő – iskola együttműködésre.
- Partnert kell keresnünk tágabb környezetünkben is, hogy a tanulók az elsajátított ismereteiket, készségeiket a környezetüknek megmutathassák. Ezek a partnerek lehetnek társintézmények, esetleg az intézménnyel együttműködő üzemek, műhelyek, ahol a tanulók szakmai gyakorlatot szerezhettek és a későbbiekben munkát kaphatnának. A munkavállalói ismeretek és magatartás elsajátítását segítő programmodul elvégzésével támogatjuk munkavállalóvá válásukat, tanulmányaik befejezését követő munkába állásuk lehetőségét.
- Az elkészült munkadarabok bemutatása, kiállítások rendezése motiváló, és esztétikus munkadarabok készítésére ösztönöz.
- Kiemelkedő munkát végző tanulóknak javasolt a részvétel (helyi-, és iskolák közötti) szakmai versenyeken.
- Az oktatási intézmény (szakiskola) felelőssége az, hogy tanulói olyan képzést kapjanak, ami a későbbi életükben biztos ismeretekkel, kellő önismerettel és munkabírással készítik fel az önálló munkavégzésre.
- A programmodul feldolgozására kerülő tananyag rugalmas, feltétlenül alkalmazkodnia kell a meglévő igényekhez. Támogatjuk az egyéni sajátosságok beépülését, egészségügyi és más körülmények figyelembevételével.
- A hatásfok növelését segítheti a rendszeres és visszatérő vizsgálat a partnerek megelégedettségéről, nem utolsó sorban a tanulók véleményére is a lehető legnagyobb mértékben figyelemmel. (kérdőív, interjú, kerekasztal beszélgetés, stb.)

8. A MODUL TELJESÍTÉSÉNEK KÖVETELMÉNYEI

Szakmai elméletből tudniuk kell a tanulóknak mindazokat a szakmai elméleti ismereteket, amelyek megalapozzák a szakmai gyakorlatot az alapképzés szakaszában, és segítséget nyújtanak a gyakorlati feladatok elvégzéséhez.

Szakmai és általános munkáltatói követelmények

A program elvégzését követően az. 5.2 táblázatban megadott követelményeknek megfelelően legyenek képesek betölteni az adott szövegtárgy-készítő munkakört.

A szakmai követelményeken túl **az általános munkáltatói elvárásoknak** is meg tudjanak felelni:

- Munkaidő betartása – kezdés – befejezés – szünetek.
- Jelenléti ív vezetése.
- Munkaszerződés, munkaköri leírás ismerete.
- Értékvédelem, anyagi felelősség ismerete.
- Munkafegyelem, önfegyelem.
- Munkahelyi viselkedéskultúra
- Kommunikáció a munkahelyen.
- Kommunikáció felnőtt emberek között.
- Munkatársi kapcsolatok: alá/fölé rendelési viszony,
- Közvetlen munkatársi kapcsolat,
- Egyenrangúság megélése,
- Kritika elfogadása.

Közlekedési ismeretek

- Tájékozottság a helyi közlekedésben (munkahely megközelítése, a munkahelyen belüli helyszínek megközelítése).
- Közlekedési kultúra kialakítása.

Ellenőrzés

A képzés során folyamatos és rendszeres ellenőrzés javasolt. Minden munkafolyamatot, minden tevékenységet tanári, szakemberi ellenőrzés mellett tanuljanak meg a tanulók. Cél, a hibás berögzülések elkerülése, a helyes technikák készségszintre emelése. Az ellenőrzés során több szintű és rendszeres jelzést kap az oktató a tanított ismeretek, gyakorlati tevékenységek megtanulásának pillanatnyi szintjéről. A fiatal minden befejezett munkáról értékelést kap, ami a társak és a tanár értékelését tartalmazza. Az ellenőrzés fő szempontja itt is az legyen, hogy a pozitívumok kiemelésén keresztül az önbizalom fejlesztésével jutunk el a kifogástalan munkavégzéshez.

Az ellenőrzés másik szintje a program kezdetén használt felmérés (P.A.C.2 vagy más) ismételt elvégzésével történik.

Megvalósítható a kontroll úgy is, hogy félévkor egy – két részképességet mérünk, év végén pedig a teljes felmérést megismételjük. Ebben az esetben a későbbi teendők is jól láthatóvá válnak.

A külső gyakorló helyen (munkahelyen) alkalmazott jelenléti ív (egyéb dokumentumok) vezetése lehetővé teszi hosszú távon is a munkaidő fegyelmezett betartásának, az elvégzett munka mennyiségének és minőségének ellenőrzését.

Mérés, értékelés

A készségfejlesztő speciális szakiskolai tanulmányok során folyamatos az értékelés. Fontos, hogy az értékelés szempontjai ismertek legyenek a tanulók előtt.

Mérés, értékelési módok:

- Az értékelés kiemelkedő pontja a szakmai gyakorlati foglalkozásokon, a gyakorlólhelyeken végzett munka értékelése (figyelemmel a munkaidő pontos megkezdésétől a kifogástalan munkavégzés befejezéséig). Minden munkanap végén sor kerül a végzett munka, az adott teljesítmény, az előfordult hibák, (ha voltak) javításának értékelésére, és összegzésre, milyen változtatással lehet a későbbiekben a hasonló hibákat elkerülni. A bírálat szempontjai között fontos a gördülékeny munkavégzés, de pl. a gyorsaság nem feltétlenül kívánatos. (A programmodul ismertetése során több helyen jeleztük az értékelési javaslatokat.)
- A mérés másik szintje a program kezdetén használt felmérés (P.A.C.2 vagy más) ismételt elvégzésével történik.
- Megvalósítható a mérés úgy is, hogy félévkor egy – két részképességet mérünk, év végén pedig a teljes felmérést megismételjük. Ebben az esetben a későbbi teendők is jól láthatóvá válnak.

A szakmai felkészítés a képzőintézményben szervezett vizsgával zárul. A tanulóknak a szakmai vizsgán számot kell adniuk az elsajátított szakmai elméleti és gyakorlati ismeretekből, balesetvédelmi ismeretekből. A vizsgán a tanuló a képzőintézmény által, a modul követelményei alapján összeállított gyakorlati feladatokat legjobb tudása szerint megoldja (vizsgadarabot készít) és megválaszolja az ehhez kapcsolódóan szóbeli kérdéseket.

A gyakorlati vizsgán a tanult főbb területek mindegyikén bizonyítják az elsajátított ismeretek alkalmazásának fokát. (Hasznos lehet az első év után is „vizsgát rendezni” a tanultakról.) Számot adnak a munkaműveletek pontos, biztonságos – a baleset-megelőzést szolgáló előírások betartásával történő – elvégzéséről.

A bírálat szempontjai között fontos a gördülékeny munkavégzés, de pl. a gyorsaság nem elsőrendű szempont.

Szóbeli vizsgán kommunikációs képességeiknek megfelelő módon kell számot adniuk a tanult témakörökben elsajátított tudásukról (adott anyagokkal, tevékenységekkel kapcsolatos ismeretek), balesetvédelmi és munkavédelmi, munkavállalási ismereteikről.

A vizsga fontos részét képezik a balesetek megelőzését célzó elméleti és gyakorlati ismeretek tudatos alkalmazása, valamint az adott munka elvégzéséhez szükséges eszközök, munkaruha stb. kiválasztása és használata is.

A tanulók vizsgán nyújtott teljesítménye mellett javasolt figyelembe venni a képzés során kapott értékelések eredményeit is.

Végzettség

A Készségfejlesztő Speciális Szakiskola befejezésekor a bizonyítvány mellé Tanúsítvány csatolható a tanuló fejlődéséről, valamint javaslatot arról, hogy milyen munkatevékenységben (munkakörben) milyen önállósági fokon foglalkoztatható.

A Tanúsítvány javasolt tartalma:

- a tanuló azonosító adatainak;
- a képző intézmény azonosító adatainak (köztük OM számnak) illetve annak a ténynek a feltüntetése, hogy a tanuló ismereteit a készségfejlesztő speciális szakiskolában szerezte;
- a képzési szakterületek és a képzési idő feltüntetése, főbb kompetenciaterületek megnevezése (pl. . szakmai ismeretek, szakmai gyakorlatok, társas kapcsolatok, kommunikáció témaköreiben);
- az egyes kompetenciaterületekhez kapcsolódó tájékoztató jellegű minősítés (kiválóan megfelelt, jól megfelelt, megfelelt, a képzésben részt vett*).

*A **képzésben részt vett** minősítés a követelmények teljesítésének képtelensége esetén kerül bejegyzésre a képzésben aktívan részt vevő, de a követelményeket teljesíteni nem képes értelmileg akadályozott fiatal tanúsítványába.

A képzettséggel betölthető munkakörök

A képzési modulban megfogalmazott kompetenciák elsajátítása esetén a fogyatékosággal élő munkavállalók képesek lesznek önállóan, vagy részben önállóan szövött tárgyak készítésére.

Az egyes elméleti, gyakorlati, és az ezekhez kapcsolódó szociális készségek birtokában egyéni képességeik függvényében rendelkeznek mindazon munkavállalói ismerettel, melynek birtokában képesek lesznek támogatott munkavállalásra.

Felhasznált irodalom

Az oktatási miniszter 2/2005.(III.1.) OM rendelete a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók óvodai nevelésének, iskolai oktatásának irányelveiről.

A 26/2004.(IX.16.) OM rendelet a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről, valamint egyes oktatási jogszabályok módosításáról szóló 17/2004.(V.20.)OM rendelet Magyar Közlöny 130.szám II/3. Kötet

Az értelmileg akadályozottak intézményes ellátási formáinak változása
Forrásgyűjtemény BGGyTF Szerkesztette:Lányiné dr. Engelmayer Ágnes

Értelmileg akadályozottak számára készült szakmai programmodulok
Nemzeti Szakképzési Intézet kiadványa www.szakkepzes.hu

Dolgos Dani dolgozik – Munkavállalást segítő szociális és szakmai programmodulok értelmileg sérült munkavállalók számára. Szerkesztette: Bruckner László. EASPD-Kézenfogva Alapítvány, Budapest, 2006. (CD-n).

Csókos Varga Györgyi: Szöveg Múzsák kiadó Bp. 1978

Csókos Varga Györgyi: Festés, szöveg Calibra Kiadó Bp. 1995

Dr.H.C. Günzburg: Pedagógiai Analízis és Curriculum a szociális és személyiségfejlődés mérésére értelmi fogyatékosoknál ELTE-BGGYPF Budapest 2000.

Jobwards Az Európai Közösség LEONARDO DA VINCI közösségi szakképzési akcióprogramjának területei CD (pl. Felnőttként a munka világában, Munkavállalói jogok és kötelességek, Szociális kompetenciák,)

Hatos Gyula: Értelmileg akadályozott felnőttek pedagógiai kísérése
ELTE BGGYFK Bp. 2000.

Helyzetelemzés 2003

A speciális szakiskolai képzés fejlesztési irányelveinek meghatározásához

Szerkesztő: Bruckner László

Nemzeti Szakképzési Intézet Budapest

Helyzetelemzés 2006

A speciális szakiskolai képzés fejlesztési irányelveinek meghatározásához

Szerkesztő: Bruckner László

Nemzeti Szakképzési Intézet Budapest

Játék tér, játék tár – Árvai Anikó – Vetró Mihály: Fonaljátékok, szöveg-fonás

Játék tér, játék tár – Pintér Piroska: Festés növényekkel DVD Hagyományok háza 2008

Landgráf Katalin – Szittner Anna: Kéziszöveg Bp. 1982 NPI

Munkahelyi Gyakorlat Kézikönyv Salva Vita Alapítvány, Fekete Sas Kiadó Bp. 2004.

Ortutay Gyula: Magyar néprajz Corvina Kiadó Bp. 1982

Petrás Anna: Szövőiskola Bp. 1990 BMK

Szakképzési Szemle XIX: Évfolyam 2003. 2. szám (117-179. oldal)

Szakképzési Szemle XIX: Évfolyam 2003. 3. szám (277-282. oldal 315-317. old.)

Szakképzési Szemle XIX: Évfolyam 2003. 4. szám (382-391. oldal)

Jobwards Az Európai Közösség LEONARDO DA VINCI közösségi szakképzési akcióprogramjának területei CD (pl. Felnőttként a munka világában, Munkavállalói jogok és kötelességek, Szociális kompetenciák,)

Tarján Gábor: Mindennapi hagyomány Móra Kiadó Bp. 1988

